

Tvivel skyllet bort: Det kan betale sig at vaske dæk efter udmugning

Selv efter kørsel i græs eller 500 meter på grusvej er der stadig gødningsbakterier på dækkene af køretøjer, der har været brugt til udmugning. Det viser ny test fra SEGES Innovation.

Det kan være fristende at springe over. Især hvis dækkene ikke ser særligt beskidte ud. Men det er dumt ikke at vaske dæk og hjulkasser på gummigeden eller minilæsseren efter udmugning.

Det kan dyrlægerne Betina Tvistholm og Malene Budde fra SEGES Innovation slå fast, efter de har lavet en simpel men meget sigende test. Med svaberprøver af dækkene på en gummiged under og efter udmugning har de vist, at der uden vask sidder mere end 230.000 gødningsbakterier for hver 10 cm² på dækkene. Kørsel på græs reducerede antallet til 1.400 bakterier, og efter højtryksrensning viste svaberprøven mindre end 230 bakterier på dækkene.

"Det overrasker selvfølgelig ingen, at dækkene bliver rene af at blive vasket. Vi ser bare mange, der springer det over i en travl hverdag, fordi de ikke tror, at det betyder noget i forhold til at holde dyrene raske og mindske risikoen for at flytte smitte rundt," fortæller Malene Budde.

Men bliver dyrene virkelig syge af, at gummigedens dæk ikke er 100 pct. rene?

"Måske," svarer de to dyrlæger. Og det er netop skismaet, der kan gøre smittebeskyttelse så vanskelig at forstå.

"Der findes stort set ikke én ting, der gør dyrene syge. Det er næsten altid et spørgsmål om 'mange bække små', og pludselig vælter læsset. Det er derfor, at alle de daglige rutiner er så vigtige," forklarer Betina Tvistholm.

Film viser det usynlige

Bakterier, virus og andre sygdomsfremkaldende organismer er så små, at vi ikke ser dem med det blotte øje.

For at illustrere at de stadig er der, selv om vi ikke kan se dem, har Malene Budde og Betina Tvistholm produceret en lille film.

I filmen ses et køretøj, som kører igennem en bunke jord tilsat et floucerende stof, som kun ses under special lys. Stoffet illustrerer det, vi ikke ser med det blotte øje. Køretøjet kører på en grusvej, og filmen viser hvor meget af det floucerende stof, der er tilbage efter en, to, fem og ti kilometer.

"Undervejs forsvinder der noget, men selv efter ti kilometer finder vi stadig stoffet på dækket. Hvis man bliver bevidst om det – og begynder at vaske dækkene og adskille eksterne køreveje fra interne køreveje, vil jeg påstå, at vi kan undgå flere sygdomsudbrud, der ved første øjekast opstår 'ud af det blå,'" siger Malene Budde.

Se filmen, hvor det usynlige bliver synligt

VIL DU VIDE MERE:
BETINA TVISTHOLM BETV@SEGES.DK, MALENE BUDDÉ MABU@SEGES.DK

Landbrug & Fødevarer Kvæg:

Tre vigtige grunde til at tage smittebeskyttelse alvorligt

Der er mange gode grunde til at opgradere sine rutiner for smittebeskyttelse. For det første er der dem, vi kender; Salmonella dublin, bluetongue, paratuberkulose, cryptosporidier og så videre.

For det andet er der dem, vi ikke kender endnu. Et eksempel er den seneste udvikling i USA med fugleinfluenza, der giver yverbetændelse i kvægbesætninger. Det viser tydeligt, at vi pludselig kan blive udsat for nye smitsomme sygdomme. I en sådan situation er det bedste, vi kan gøre for at ruste os, at have nogle gode rutiner for smittebeskyttelse.

For det tredje er kvægbruget konstant i udvikling. Gennemsnitsstørrelsen på en malkekvægsbedrift er tredoblet de seneste 20 år. Det medfører ofte dyr på flere ejendomme, øget transport ud og ind af både mennesker, dyr og måske gødning til og fra biogasanlæg. Alt sammen giver det langt større risiko for smittespredning og kræver stort fokus på smittebeskyttelse.

Sektordirektør Ida Storm, Landbrug & Fødevarer Kvæg

10 trin til god smittebeskyttelse hos kalvene

God smittebeskyttelse er den billigste forsikring, du kan tegne på bedriften, særligt hos kalvene. Følg derfor disse 10 punkter og giv kalvene den bedste start på livet.

Alle på bedriften bør kende de gode rammer og rutiner for smittebeskyttelse. Tag derfor disse 10 punkter med på næste tavlemøde og få en snak om, hvor der særligt skal fokuseres på netop jeres bedrift.

De 10 punkter er formuleret af kvægbrugsrådgiverne Vibeke Fladkjær Nielsen fra KvægXperten, Søren Knudsen fra Syddansk Kvæg og Lars Bach Poulsen fra Vestjysk. De er alle aktive i samarbejdet 'Tag smitten ved hornene', der ønsker at øge opmærksomheden på god smittebeskyttelse i kvægbruget.

Hold og plads:

1. Lav små hold

Hold med 4-6 kalve er optimalt. Jo flere kalve der er sammen, jo flere smitteveje. Og i små hold er det lettere at spotte en kalv med begyndende sygdom.

2. Behold de samme stabile hold

Med stabile hold udsættes kalvene for et minimum af nye bakterier og smitstoffer, som deres immunforsvar skal bekæmpe. Stabile hold giver desuden mindre stress og dermed kalve med et stærkere immunforsvar.

3. Flyt syge kalve straks

Syge kalve bør flyttes i sygeboks med ekstra opsyn og pleje straks. Det er vigtigt, at disse kalve bliver i dette hold, indtil de skal videre i produktionssystemet.

4. Flyt så lidt som muligt

Vær doven og lad være med at flytte kalvene uden grund. Så udsættes de ikke for et nyt miljø og nye smitstoffer.

5. Skab så meget plads som muligt

Jo mere plads, jo bedre. Så kort kan det siges i smittebeskyttelsessammenhæng. Lav fællesboksene så store som muligt. Skab plads til ekstra bokse, som står klar til paniksituationer. Og hav altid så meget plads, at der er tid til grundig vask og desinfektion mellem hvert hold.

6. Undgå dyr på foderbordet

Dyr bør ikke krydse foderbordet, da det altid vil udgøre en potentiel smitterisiko. Hvis det er umuligt at undgå, er det vigtigt at gøre grundigt rent bagefter.

Mød bestyrelsen

Jesper Arnth brænder for:

Stop for kalveeksport, uddannelse af ledere, social ansvarlighed og jord til grøn omstilling

Jesper Arnth

Alder: 40 år
Valgt i: Jysk Landboforening
Bedrift: 5. generation på Vittarpgård
Køer: 540 Holstein
Jord: Driver 470 ha (ejer 310 ha), alt arbejde er udliciteret.

Medarbejdere:
Driftsleder (dansk)
Fodermester (rumænsk)
5 medarbejdere + 1 på barsel (rumænske)
1 flexjobber (dansk)
2 elever (danske)
5-6 skoledrenge og afløsere

Jesper Arnth tror på, at vi kan opfede salmonella niveau 2-kalve herhjemme med smittebeskyttelsen i behold.

Jesper Arndt er netop blev valgt til bestyrelsen i Landbrug & Fødevarer Sektor for kvæg, og i den anledning har vi stillet ham fem skarpe spørgsmål:

Hvilken politisk samtale vil du gerne starte i kvægbruget?

At det er usandsynligt, at vi kan blive ved med at eksportere kalve til Holland i fremtiden. Rabobank har været ude at kommentere, at de burde reducere importen af spædekcalve til landet. Jeg eksporterer selv kalve og har det skidt med det. Og jeg forventer, at eksport af spædekcalve kan blive en politisk hæmsko for os i fremtiden. Derfor skal vi i gang med at gøre noget nu, så vi selv kan være med til at styre den proces.

Rutiner:

7. Håndter raske dyr før syge

– så minimeres risikoen for at slæbe smitte med rundt. Husk altid at skifte handsker mellem hver gruppe, også selv om handskerne ser rene ud, da bakterier og smitstoffer ikke kan ses.

8. Håndter yngste kalve først

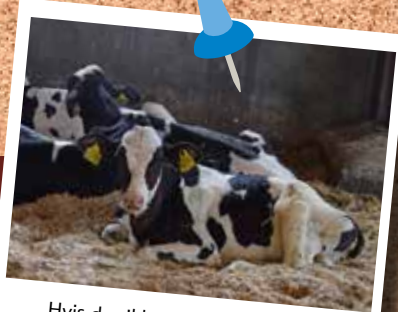
Jo yngre en kalv er, jo mere sårbar er den. Har I kun raske dyr, er det derfor vigtigt altid at håndtere de mindste kalve først. Overvej også, om de mindste kalve er placeret det rigtige sted på bedriften. Er det let ofte at observere dem? Og holdes de væk fra vaskeplads, mødding og steder med megen trafik og dermed smitterisiko?

9. Giv hver afdeling sin egen kost

Husk, at redskaber og udstyr også kan flytte smitte. Derfor bør hver afdeling og aldersgruppe have egne redskaber og udstyr. Mærk det, så I ved, hvad der hører til hvor.

10. Etabler flere steder til støvlevask

Husk at medarbejderne kan være en væsentlig smitekilde. Og har I en ambition om, at medarbejderne skal komme rene rundt på bedriften, bør det være let at vaske støvler og måske endda skifte tøj. Overvej derfor, om det kan gavne bedriftens smittebeskyttelse at etablere flere steder til støvlevask.

Hvis der ikke er styr på smittebeskyttelsen, og uheldet er ude, kan det have store økonomiske konsekvenser for bedriften.

Hvad bliver vigtigt i driften af fremtidens kvægbrug?

Ledelse bliver en mangelvare. Gode ledere hænger ikke på træerne, og vi skal som ejere tage ansvaret for at skabe dem; gøre dem dygtige til tavlemøder, til menneskeforståelse og til at lede og fordele arbejde. Det bliver et stort fokuspunkt fremover, der vil skille de bedste kvægbrug fra de ringeste. Man kan ikke arbejde sig ud af tingene i dag, som man kunne i gamle dage, hvor man bare kunne tage døgnets 24 timer i brug.

Hvad er du stolt af?

Det store sociale ansvar, som jeg er opdraget med, og som vi er så gode til i kvægbruget. På Vittarpgård har vi altid både elever, skoledrenge og flere på kanten af arbejdsmarkedet. Alle har ret til en god hverdag og en plads i samfundet, uanset hvilken baggrund de kommer fra.

Hvad fylder på din bedrift lige nu?

At tappe ind i det multifunktionelle jordbrug. Vi har et kildefelt, hvor der er etableret et helt nyt vandværk. Det giver 80 ha sprøjtefri zone. Omkring den zone søgte vi i 2020 om 28 ha lavbundsjord i en større ansøgning og i 2019 om solceller. Begge dele afventer stadig godkendelse.

Hvad burde alle kvægbrugere gøre?

Fortælle vidt og bredt om alt det gode, de gør!

Færre sanktioner i kontrol af dyrevelfærd

Resultaterne af kontrollen af dyrevelfærd tilbage fra 2022 blev offentliggjort i april. De viser, at der blev givet sanktioner til 40,5 pct. af de kontrollerede kvægbesætninger. Det er færre end i kontrollen fra 2021, hvor der blev givet sanktioner til 46,3 pct. af de kontrollerede kvægbesætninger. Tallene er dog svære at sammenligne, da udpegningsgrundlaget varierer fra kontrol til kontrol.

Et af de områder, der ofte blev sanktioneret, var mangelfuld hudpleje hos køerne. Dette kan skyldes, at kravet om købørster trådte i kraft samme år, og kontrolpunktet derfor var nyt.

Der er netop indgået en ny dyrevelfærdsaftale, hvor der er fokus på hurtigere offentliggørelse af kontrolresultater.

Spar 100 kr. på billetten til Grovfoderekursionen

Torsdag den 6. juni løber årets Grovfoderekursion af stablen. Arrangementet foregår i år på St. Blæsbjerg ved Holstebro, der ejes af Frederikke og Jacob Stensig. Her kan du blandt andet blive klogere på dronemonitering og spotsprøjtning, økonomi i klimavirkemidler og så- og lugerobotter til pasning af roer. Du kan også få et unikt indblik i udvidelsen af St. Blæsbjerg med ny goldko- og kælvningsafdeling og helt nyt fuldautomatisk råvarelager.

En billet til Grovfoderekursionen koster for medlemmer af besøgsordningen for grovfoder 450 kr. ekskl. moms og for ikke-medlemmer af besøgsordningen for grovfoder 950 kr. ekskl. moms.

Ved tilmelding senest 2. juni er der 100 kr. at spare på billetprisen.

Se program og tilmeld dig på www.grovfoderekursion.dk

Samme klimaopgørelse på tværs af landmænd og mejerier

Samtlige danske mælkeproducenter har nu mulighed for at beregne klimaaftrykket fra den mælk, der kommer fra lige præcis deres køer. Det er en realitet efter at klimaværktøjet Klimatjek, udviklet af Arla, bredes ud til resten af mejeribranchen via Mejeriforeningen.

Den fælles måde at opgøre klimaaftrykket fra produktionen af mælk på bedriften betyder, at klimaaftrykket for den rå mælk, der forlader en dansk bedrift, kan dokumenteres på samme måde, uanset hvem mælkeproducenten og mejeriet er.

"Det er konkret klimahandling og et vigtigt og ansvarligt skridt, mejerierne og deres mælkeproducenter nu tager. Sådan et greb er der mig bekendt ingen andre brancher i Danmark, der har taget," siger Mejeriforeningens formand Steen Nørgaard Madsen.

Lavbundsjordene udtages som aldrig før

Udtagning af lavbundsjord er yderst vigtigt for at nedbringe udledningen af klimagasser. Lige nu er knap 19.000 hektar i proces alene hos Naturstyrelsen.

En ny opgørelse fra Landbrugsstyrelsen viser, at der på kun tre år er igangsat projekter, som kan udtage og vådgøre helt op til 56.200 hektar lavbundsjord. Det politiske mål er at nå 100.000 hektar inden 2030. Et mål som kræver, at styrelser, udtagningskonsulenter, kommuner og lodsejere spiller positivt sammen over hele landet.

"Det er ofte komplicerede og langvarige projekter. Derfor vil jeg gerne takke de mange lodsejere og øvrige interessenter, der er med til at gøre realiseringen mulig. Klima-lavbundsprojekter er et vigtigt greb i forhold til klimakrisen, da vi både mindsker CO₂-udledningen markant og giver jorden tilbage til naturen," siger kontorchef i Naturstyrelsen, Inken Breum Larsen.

Kvægbedrifterne kæmper med det

Kvægbedrifter er generelt mere tilbageholdende end andre landmænd med at indgå i lavbundsprojekter, fordi de i modsætning til mange kolleger i landbruget bruger lavbundsjorden aktivt.

"Kvægbedrifterne er generelt glade for lavbundsarealer, da de kan bruges til at dyrke græs. Flere har igennem årene målbevidst opkøbt lavbundsarealer, fordi de er mere værdifulde for en kvægbedrift end for en svinebedrift. Ofte er disse lavbundsarealer med græs også placeret nær gården, så køerne har mulighed for afgræsning," siger Inken Breum Larsen.

Bedre biodiversitet og friluftsliv

Udtagning skal mindske udledningen af klimagasser, men i et samarbejde mellem styrelser, kommuner og udtagningskonsulenter planlægges mange projekter også, så de har en positiv effekt på biodiversiteten og friluftslivet.

Læs mere, og find din lokale udtagningskonsulent på www.udtagningskonsulenterne.dk.

Læg altid mærke til tegn på begyndende sygdom omkring mælkefodringen. Foto: SEGES Innovation.

De første fire uger er de farligste i kalvens liv

Bliv belønnet med en stærkere kalv og på sigt en bedre ko ved at bruge lidt ekstra tid på kalven de første fire uger.

Enhver kalvepasser bør vide det: De første fire uger er afgørende for kalvens liv.

Det skyldes, at den portion antistoffer, kalven modtog med råmælken, bliver brugt op i løbet af de første fire uger. Samtidig er dens eget immunsystem kun langsomt under opbygning.

Derfor er kalven yderst sårbar i denne periode, forklarer kvægrådgiver Marianne Seekjær fra Sagro.

"I de første fire uger er det ekstra vigtigt, at kalven ikke udsættes for et stort smittepres fra omgivelserne. God hygiejne er afgørende for at sikre god tilvækst og sundhed," fortæller hun.

Obs på mælkefodring i sommervarmen

Bakterier vokser særligt hurtigt i sommervarmen. Marianne Seekjær opfordrer derfor til at give hygiejnen og rutinerne omkring mælkefodring et ekstra tjek for at få kalvene godt igennem de første fire uger. Mælken skal hurtigt på køl, og der bør ikke gøres forskel på, om mælken er til mejeriet eller kalvene, mener hun.

"Hvis man bruger framalket mælk til kalvene, skal malkerutinerne have samme høje standard som ved den mælk, der leveres til mejeriet. Det gælder om at begrænse forurening af mælken mest muligt – også til kalvene," påpeger hun.

Korrekt rengøring af mælkeskåle

1. Sæt i blød 6-12 timer (basisk sæbeopløsning)
2. Tjek dosering af sæben på etiketten
3. Vask med børste og rent vand
4. Sæt til afdrypning
5. Dyp de tørre skåle i desinfektionsmiddel
6. Tjek dosering og virkningstid for desinfektionsmidlet på etiketten
7. Sæt til tørre med bunden opad.

Mælketaxa og framalkningsspande rengøres, desinficeres og tjekkes for belægninger.

Fakta om mælkefodring

- Mælk uden låg bliver forurenset
- Samme handsker til to kalve er lige så skidt som ikke at bruge handsker
- Pasteurisering kræver 65 grader i 30 minutter
- Pasteurisering kompenserer ikke for dårlig hygiejne
- Antibiotikamælk øger risikoen for resistens hos kalvene

VIL DU VIDE MERE:
MARIANNE SEEKJÆR, MSE@SAGRO.DK

